

BURHAN VARKIVANÇ PROFESÖR'Ü ANLAYARAK ANMAK

*neresinden anılır artık olmayan
şimdi bunu biliyorsak şayet
işte oramıza en iyimizi sunalım
ya da hiç...*

Hocamız Prof. Dr. Burhan Varkıvanç'ın anı yazıları hakkındaki düşünceleri bu kısa dörtlükle aynı doğrultuydu. Bu bağlamda yayımlanan anı kitaplarının içinde yer alan nitelsiz yazıları görünce çok sinirlenirdi. Çünkü ona göre insan, şayet birisini anmak istiyorsa, ortaya koyacağı şeyin anmayı gerçekleştirecek gücü olmalıydı. Aksi takdirde yapılan iş aslında kendine çıkar sağlamaktan başka bir şey olmuyordu. Dahası bu kitaplarda yer alabilmek için gerçekten bir anı birliği olmalıydı yazar ve anılan kişi arasında. İşte bu yüzden az sayıda yer aldığı anı kitabı çalışmalarına, ya hazırdaki en iyi çalışmasını verir ya da oturup titizlikle aylarca çalışırdı. Öyle ki, “Doktora babam” dediği danışmanı Prof. Dr. Bernhard Schmaltz'ı, teoride antik kaynaklardan yaklaşık 200 senedir bilinen, tiyatrolardaki döner perde sisteminin pratikteki arkeolojik tanımlamasının bilim dünyasında ilk kez tarafından yapıldığı “Periaktoi at the Theatre of Kaunos” makalesiyle, doktor unvanını almasının tam 22 sene ardından anmıştır. Oldukça nitelikli onlarca uluslararası yayınının arasından “Şüphesiz en iyi çalışmam” dediği bu makale, yaklaşık 10 senelik araştırma ve çalışmanın ürünüydü.

Böyle düşüncelere ve titizliğe sahip olduğu için, kendisi adına bir anı kitabı çıkarmamamızı keskin bir istekle rica etmişti her seferinde. Bu bağlamda bu anı yazısını yazarken bile hocam Varkıvanç'ın ricasına bir nevi büyük bir karşı duruş sergiliyorum. Ancak o bize doktora babamız olarak kendisine karşı bu duruş hakkını hep verdi. Ben de şu anda o hakkımı kullanıyorum. Mesleğini icra ederken bir hoca, özel zamanlarımızda ise oldukça kaliteli sohbetler edebileceğimiz mükemmel bir arkadaşı kendisi. Bu ayrımı oldukça iyi yapar ve duygusallığı asla işin içine katmazdı. Mizah duygusu oldukça ileri bir seviyedeydi. Özellikle çok sevdiği kişilerin üzerine giderek onlara sevecen espriler yapardı. Hiyerarşiyi hiç sevmeydi, eşitlikçi ve daima ezilenin yanındaydı. Gösteriştten uzak, gayet sade, kaliteli ve nazik bir bilim insanı olarak tanır Hoca'yı herkes. Bu yüzden yaklaşık 10 sene birlikte çalıştığımız Ksanthos'un yer aldığı Kaş'ın Kınık Mahallesi'nde tanımayan esnaf yoktur Burhan Hoca'yı.

Hayatı, yaşamayı severdi, daima pozitif bir mizacı vardı. Giyimi, kuşamıyla geleneksel tabuları yıkan renkli bir tarza sahipti. Aksesuar kullanmayı hiç sevmez, asla saat ve şapka takmazdı. Güneş gözlüğünü de çok nadir görürdünüz gözünde, o da gerçekten işlevi içindi. Müzik zevki harikaydı, her telden çalardı, ama en kalitelisinden. Hepimiz listesinin peşindeydik. Yerinde hiç duramazdı Burhan Hoca. Bir bakarsınız odanızda, bir bakarsınız kentnin diğer ucundaydı. Gezmeyi çok sever, seyahat ederken zorunda olmadıkça uçağı tercih etmez daima kendi özel arabasıyla giderdi. “Görmek lazım!” derdi. Gittiğı, geçtiğı yerlerden sürekli fotoğraflar gösterirdi bizlere. Genelde yerel mimari unsurlarla alakalı olurdu görseller. Mimari kişiliğine sirayet etmişti; öyle özümsemişti mesleğini. Arkeolojik alanlarda mimari yönünden çözülemeyen problemler olduğı anda ilk danışılan isimlerin en önde geleniydi. Mimaride tekniğı çok iyi kavradığı için işlev çıkarımını çok iyi yapıyordu. Özellikle antik dönem kapı, pencere ve çatı sistemleri üzerine çalışmalarıyla bu konuda dünyanın önde gelen bilim insanları arasında yer almaktadır. Uzmanlığı mimari üzerine olmasına rağmen seramik bilgisi de oldukça ileriye Hoca'nın. Arkeolojiye farklı gözle bakabildiğini her makalesiyle gösteren hocamız, bunun en güzel örneklerinden birini Ksanthos'taki bir şaraphaneden ele geçen bir doldurma pipetinin işlevini detaylı olarak tanımladığı “Pottery Finds From the Winery in the West Agora of Xanthos” adlı çalışmasıyla gözler önüne sermişti. Burhan Hoca, deneysel arkeoloji bağlamında da oldukça önemli işlere imza atmıştı. Kaunos Tiyatrosu'nun kuzeydoğu tonozuna orijinal antik dönem kapısının birebir benzerinin üretilerek yerine yerleştirildiğı projenin tasarılayıcısı ve yürütücüsüydü. Bu projenin bir benzerini de Side Tiyatrosu'nda gerçekleştirmişti.

Hocamız, arkeoloji bilimi ile ilgilenen kişilerin yaptıkları çalışmaların oldukça önemli işler olduğunu ve bu işlerin devlet erkânı tarafından hak ettiği saygıyı görmesi gerektiğini düşünürdü. Bu bağlamda eksikliklerin giderilmesi ve sorunların çözüme kavuşturularak doğru işlerin yapılabilmesi için bilim insanlarının görüşlerinin dikkate alınarak hareket edilmesi gerektiğini savunurdu daima. Bu yüzden yıllarca çalışarak hak ettiği saygınlığın kimsenin ayağı altında ezilmesine izin verecek bir davranışta bulunmadı. Severdi ama hiçbir şeye bağlanmazdı. “Anam mı doğurdu” derdi bize. Akla yatmayan davranışlarla karşılaşp onlarla baş edemeyeceğini anladığı anda, ne olursa olsun bu sözü söyler ve çeker giderdi Hoca. Öyle de yaptı çoğı kez. Önce çok sevdiği Ksanthos'u, sonra da yaklaşık 30 sene emek verdiği arkeoloji bölümünü böyle bırakmıştı hiç arkasına bakmadan.

Önce insan derdi Burhan Hoca daima. Bunun için de vicdanı değil daima akılı savunurdu. Onun için bir yerdeki bütünlüğün tamamı akla yatmalıydı. Kendi nezdinde akıl doğruluğa giden tek yoldu, aynı zaman da sevgiye. Korkutarak iş yaptırmak Hoca'nın tarzına hiç uygun bir davranış değildi. Ama akla uymayan ve düzeni bozan tavırlar karşısında kendisinden korkusuzu yoktu. Bürokrasiyi ve mevzuatı çok iyi bilirdi Hoca. Bu yüzden üniversite içerisinde açılan ve içinden bir türlü çıkılamayan soruşturmalarda adaleti sağlamak

bağlamında fakülte dekanları tarafından her daim ilk danışılan öğretim üyesiydi. Adalet için düzgün şekilde tartışır, gerektiğinde davası için kavga bile ederdi ama asla kin tutmazdı. Gerçek bir profesyoneldi.

Hocamızdı, şanslıydık.

Şimdi bizler her zaman olduğu gibi onun tabiriyle;

Sevgili hocamız, doktora babamız, arkadaşımız, dostumuz

Prof. Dr. Burhan VARKIVANÇ'I

Sevgiyle ve anlayarak anıyoruz

Vedaları sevmezdi Burhan Hoca...

Dr. Aytaç Dönmez

Akdeniz Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü, Antalya Türkiye

